

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези X Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(18-19 жовтня 2024 р.)**

1 том

ОДЕСА 2024

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. — 341 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 31.10. 2024 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри музично-інструментальної підготовки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ганна РЕБРОВА

©Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського, 2024

ЧЕНЬ ЦЗЮНЧЖУ,
здобувач другого рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Олена РЕБРОВА,
доктор педагогічних наук, професор

МЕТОДОЛОГІЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ВТІЛЕННЯ ВОКАЛЬНОГО ОБРАЗУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. У статті актуалізовано проблему роботи вокаліста над втіленням художнього образу твору. Уточнено поняття художнього образу, наведено відмінності роботи над музичним образом і над художнім образом. Показано на відмінності в завданнях втілення художнього образу в контекст цілісного твору, розуміння драматургії його розгортання. Окремо наголошено на співтворчості вокаліста та концертмейстера в процесі роботи над інтерпретацією художнього образу твору.

Ключові слова: музичний образ, художній образ, вокальний образ, художньо-творче втілення

В основі виконавської підготовки здобувачів мистецького або мистецько-педагогічного профілю завжди полягає робота над образом твору. Методичні аспекти цього процесу мають спільні та відмінні риси, що зумовлено специфікою гри на музичному інструменті, або вокального чи хорового виконавства. Технологія гри на музичних інструментах також має свою специфіку, яка й зумовлює специфічні підходи до розробки методики.

Разом з тим, є і спільні аспекти роботи над образом твору. Одразу бажано уточнити сутність музичного образу та сутність художнього образу. Ці феномени в цілому не є суперечливими, водночас і не є тотожними.

Музичний образ твору – це музично-теоретичне поняття, яке позначає феномен уявлення про музичний твір з погляду його основної ідеї, що підтверджується глибинним аналізом та стає основою виконавської інтерпретації твору. Разом з тим, цей образ може бути й поверховим, неусвідомленим, а таким, що виникає під час його сприйняття. Він формується під впливом асоціацій, уявлень та ґрунтується на попередньому перцептивному досвіді сприйняття музичних творів. О.Заїка вказує, що усвідомлення музичного образу здійснюється через «...асоціації (літературні, життєві), терміни, музично-теоретичні поняття або музичний аналіз ми ознайомлювали студентів із невеличкими поясненнями А. Вівальді до своїх творів, де він іноді уточнює задум кожного з концертів з циклу «Пори року». (Заїка, 2020. с. 37).

О.Умрихіна (2017) визначає музичний образ як «...узагальнене відтворення засобами музичного мистецтва явищ дійсності та духовного

світу людини. Музичні образи складають зміст музичного твору і мають художньо-інтонаційну природу. Вони втілені в осмислених звучаннях (інтонаціях) і є результатом відображення естетичної оцінки дійсності у свідомості композитора і виконавця» (Умрихіна, 2017, с. 135). Учена також вважає, що «аналіз сутності музичного образу доводить, що, виступаючи носієм художньої інформації, емоційного заряду, душевного руху, інтонація є головним провідником музичного образу» (Там саме, с. 138).

Нагай Б пише, що музичний образ позбавлений конкретної життєвої предметності. «Музика нічого не зображає, вона створює особливий предметний світ, світ музичних звуків, сприйняття якого супроводжується глибокими переживаннями» (2017, с. 94)

Більш розвиненим і вживаним в науковій літературі є поняття художнього образу.

На думку О.Ребрової (2023), образ як феномен загальний є результатом «ідеальної форми, відображення предметів і явищ матеріального світу у свідомості людини» (Реброва, 2023, с. 96). Стосовно художнього образу, то він є таким явищем, яке виникає під час сприйняття мистецтва, різних його видів, міжсенсорних уявлень, інтеграції мистецтва та різноманітних мистецьких асоціацій, які об'єктивуються під час сприйняття певного виду мистецького твору, що є «...спосіб і форма засвоєння дійсності у мистецтві, яка характеризується нерозривною єдністю почуттів і смислових моментів» (Реброва, 2023, с. 96).

За узагальненим визначенням О.Ребрової художній образ – «атрибут художньої свідомості, сформований під впливом історико-культурного, етнонаціонального узагальнення і розуміння картини світу в її індивідуально-особливому перевтіленні в конкретному мистецькому творі» (Реброва, 2023, с. 286).

Погоджуючись з пропонуваними визначеннями рахуємо, що методологічний ґрунт дослідження проблеми художньо-творчого втілення вокального образу в освітньому процесі з майбутніми викладачами вокалу – це наукові підходи, з погляду яких визначаються важливі освітні принципи роботи над вокальним твором.

Для нашого дослідження уявляється доцільним орієнтуватися на культурологічний, полімодальний, художньо-когнітивний та герменевтичний наукові підходи. В їх проєкції актуальними стають принципи: врахування культурного середовища створення та відтворення вокального образу; опора на полімодальність сприйняття образу вокального твору як синтезованого виду мистецтва; врахування особливостей художнього мислення вокаліста-виконавця; включення в освітній процес герменевтичного аналізу твору та його виконавської інтерпретації.

Висновки: оскільки художній образ є конгломератом складних явищ мистецької виконавської творчості, зумовленої специфікою атрибуту художньо-образного мислення, то у вокальному мистецтві мають значення об'єктивні явища, зумовлені його синтезованою специфікою. Художньо-

творче втілення вокального образу в освітньому процесі на методологічному та практично-виконавському рівні спирається на культурологічний, полімодальний, художньо-когнітивний та герменевтичний наукові підходи. На їх основі об'єктивуються методичні педагогічні принципи: врахування культурного середовища створення та відтворення вокального образу; опора на полімодальність сприйняття образу вокального твору як синтезованого виду мистецтва; врахування особливостей художнього мислення вокаліста-виконавця; включення в освітній процес герменевтичного аналізу твору та його виконавської інтерпретації.

ЛІТЕРАТУРА

Заїка, О.Я. (2020). Теоретично-пошуковий етап розвитку художньо-творчих здібностей майбутніх вихователів, педагогів. *Вісник глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 44. С. 32-39

Нагай, Б. (2017). Сутність художнього образу в музичному мистецтві. URL:

http://www.apfn-journal.in.ua/archive/17_2017/16.pdf.

Умрихіна, О. (2017). Музичний образ як складова фортепіанного виконавства. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 15. 133-139

Реброва, О.Є. (2023). *Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проекції педагогіки мистецтва*: [монографія]. Друге видання, перероб. і доп. Суми, ФОП Цьома С.П. 310 с.

Роль педагогічної практики у формуванні методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано.....	293
Ralo G., Nikolai H.	
Formation of a musician's technical skills in the process of instrumental performance training.....	296
Лю Вей	
Самореалізація творчої особистості в мистецтві танцю.....	301
Ма Яньсян	
Підготовка майбутніх бакалаврів-хореографів до постановочної роботи...	303
Розуменко К. , Ключова С.	
Впровадження та застосування інноваційних методів викладання на уроках естрадного вокалу.....	306
Ян Цзе, Якуба Ю.	
Соціокультурний досвід танцівника.....	311
Ян Хуейін, Якуба Ю.	
Класичний танець як засіб естетичного виховання танцівника.....	314
Yin Congcong	
To the problem of the development of the pianist's artistic thinking as the basis of performing culture.....	316
Li Longjie, Hrinchenko A.	
The role of associative thinking in the process of learning to play the piano.....	319
Mamykina. A	
To the problem of performance and interpretation process of a pianist.....	322
Tian Yili, Hrinchenko A.	
Specific development of ensemble skills of future piano teachers.....	325
Chen Yilin, Hrinchenko A.	
Improving artistic and technical skills of future piano teachers.....	328
Чень Цзюньчжу, Реброва, О.	
Методологія художньо-творчого втілення вокального образу в освітньому процесу.....	331